

СРПСКИ НАРОД

ЗАПОВЕСТ СРПСКИМ НАЦИОНАЛИСТИМА

Дочекали смо и трећи 6 април подносећи тешке последице бе-зумног чина од 27 марта, који српски народ умало није платио својом главом. Али су ове три године српски народ стекао је једно драгоценово искуство и после свакојаког лутања по странпутницима он је коначно изашао на широки царски друм, којим га нарсто и одлучно води генерал Недић ка бољој будућности у реду и миру.

Српски народ зна сада како се скупо плаћају заблуде и грехови појединца или група који за туђи интерес поведу народ у погрешном правцу. Он је скупо платио што су многи слушали туђинску пропаганду и покоравали се најрђбама из Лондона и Москве. Ако је било нечега младаљачки наивног у психи српског народа, ако је био лаковеран и поводљив, он се за ове три године ослободио тих особина, освестио се, сазрео и прогледао својим очима.

Жртве су биле велике, јер Лондон и Москва нису бирали сретстава да заведу и затрују српски народ, али стечено искуство је тако веома и дејство је благотврдно.

Данас, после три године грешења и колебања, српски народ јасно види паклени плај Москве да га уништи у друштву са свима непријатељима српског рода. Он види исто, тако јасно и издају Лондона, који ради постигнућа својих себичних циљева предаје на милост и немилост српски народ крвавом Титу и његовој србоклерској дружини. Он неће више да буде оруђе у рукама Лондона и Москве, већ хоće само да мисли о себи, да брине своју бригу и да гледа своје интересе.

Отрежњење наступило је у свима редовима, чак и у онима који су до јуче били у покорној послушности према наређењима из Лондона.

Зато, када су отстрањени туђински утицаји српски народ обновља своје духовно јединство и даје отпор своме најљубљем противнику, комунизму. Ван српске заједнице остаће само једна шака изрода, која је уосталом само по рођењу српска, а у ствари је слепо оруђе у рукама јудео-марксиста. То се најбоље види ових дана када Титове банде по наређењу из Москве бесно јуришују на Србију, да је претворе у хаос, одакле би планула варнича европске и светске борбене револуције.

«ПРОДРЕТИ ПО СВАКУ ЦЕНУ У СРБИЈУ», наређење је и парола Москве са којом Титови бандити покушавају да уђу у Србију.

Наређења су строга, казне свиреле, главе комесарима има да лете и отуда овај бес код Титових бандита у јуришању на српски бедем. Србија мора постати црвена, српски народ мора нестати, поручује црвена Москва својим експонентима и агентима на Балкану и зато овај олов тајко бесно наваљује на границе Србије, носећи у рукама угарац да баци у пламен целу Србију.

Москва је можда рачунала да ће разједињени и несложни српски народ тешко одолети оваквој навали. Рачунали су и на оружану снагу, на слепу покорност сво-

јих експонената, али су можда више, рачунали на неслогу и заваду међу српском браћом, да би лакше савладали њихов отпор.

Али црвени наредбодавци тешко су се преварили у процени ситуације у Србији. Они нису на време уочили процес отрежњавања, који је настao у свима српским националистичким редовима због најновијих догађаја, који су посведочили још једном вероломству Лондона и паклене смртеве Москве.

Заједничка борба у слози и братству противу комунистичког крвника, то је данас жеља целога српског народа. То је заповест коју он упућује свима својим синовима да где се они налази- ли и у ма коме табору били. Које је прави српски родољуб, истински српски националиста, а не туђински

плаћеник или шумски бандит, мора се одазвати овоме позиву свога народа да изврши своју националну дужност у одбрани Српства од непријатеља, који жељи његово истребљење и његову смрт. Неће више моћи под фирмом национализма да играју улогу «ослободилаца» којекакви неодговорни типови, већ ће се показати и открити ко је прави српски родољуб.

Сваки ко се држи данас пасивно, или омета борбу српских оружаних одреда противу Титових бандита, тај је издајник српског народа и српске националне мисли. Тај неће моћи више да употребљава име националисте и у име национализма да врши разни и на недела.

Ко је данас ван борбе за Србију ма из каквог разлога, он је

бегунац са бојног поља и заслужује казну, која се на њих примењује.

Али исто су тако дајас издајници Србије сви они који пасивно гледају како цвет српске омладине својим грудима зауставља нападу Титових бандита.

Издајници су и они који на разним местима не чине све што треба да српски народ оспособе духовно и морално за ову борбу да његов опстанак.

Издајници су они који искоришћују прилике и мисле само на себе и увећавају своје приходе, место да дoprinoсе заједничким напорима за спас српског народа. Издајничка је и она омладина која ужива све благодети, као да смо у миру, која трчи на «шарене поподнене», која пева «блутаве шлагере», док њени најбољи

претставници са пушком у руци својим животима чувaju заставу Србије.

Пред величином опасности која се поново наднела над Србијом више него икада је потребно да се сви Срби без разлике сејају у један заједнички фронт, који ће тада бити неосвојив и неизгубив. Потребно је да сви чиниоци нашег јавнога живота скренеју борбе, која се води на границима Србије, и да сваки у своме делокругу учини своју дужност према Отаџбини.

Потребно је извршити духовну мобилизацију свију Срба, поставити свакога на своје место, опоменути свакога на вршење свете дужности одбране Србије од црвене немани, која хоће у новом замаху да је уништи.

М. М.

МУДРОСТ У ПОЛИТИЦИ

НАЈНОВИЈИ ПОКЛИЧ ГЕНЕРАЛА НЕДИЋА

накнадити никаква школска диплома.

Краљ Милан био је култивисан или није био мудар; он је правио само гафове. Краљ Петар није био лумен, али је био пун животног искуства и био је врло мудар владалац.

Што се тиче наших професионалних политичара, они никад нису били довољно мудри. Нарочито у Југославији. А најмање су били мудри они који су извршили мартовски преврат. То је био гаф над гафовима.

Ти мартовски политичари, пошто су изазвали рат и Југославију гурнули у катастрофу, учнили су после нешто што је са гледишта етике још више за суду.

Склонивши се у иностранство, они су отуду позвали народ на устанак. Голоруки народ! Оно што није могло да учини наоружани народ, сад је требао да учини голоруки народ!

То је већ било непоштено, тај поступак наших мартовских политичара, и мора се квалифииковати као политичко неваљаљство.

Бедни српски народ, он је имао још један малер. Кад су почела непријатељства између Немачке и Совјетске уније, они из Москве дали су налог својим присталицима у Србији да предузму једну акцију. И ови су предузели што је у ствари било почетак грађанске ратне.

Да је та акција добила већег маха, у Србији би данас царовали беда, јад и очајање. То је спречено, и Србија је мудрошћу и енергијом генерала Недића ушла у процес обнове. Реална поституција генерала Недића дала је добре резултате. Она се оправдата делима.

Међутим ћаво не мироје, као што каже наш народ. Неки еле-

мант, у последње време, опет настоји да Србију гурну у хаос и анархију, да је увале у грађански рат.

Смисао те нове акције може се овако формулисати: Срби, убијајте се! Пошто вас нико не убија споља, убијајте се сами међу собом!

Али нису Срби доста убијани кроз векове! Да нису убијани, данас били један од највећих народа у Европи. И сада је остало треба, по лудој политици наших совјетофилова, докусурити!

Милош је настојао да обновљену Србију сачува од компликација, и историја му је дала за право. Генерал Недић настоји да данашњу обновљену Србију сачува од компликација, и историја га неће дезавуисати.

Ми смо 1941. године имали ново Косово. Српски народ изгубио је своје царство, своје државну независност, па и своју част. Али нешто није изгубио: није изгубио своју памет, ни је изгубио свој разум. И кад није изгубио разум, он ће послушати глас свога данашњег вође генерала Недића и биће спасен.

Б. Д.

МУЧЕНИШТВО НИША

И ове недеље треба да забележимо нови гангстерски подвиг англоамеричких ваздушних терориста, којима одиста није ништа свето, који су без душе и срца за невине жртве. Ниш је по трећи пут жртва бездрушности Англо-американаца, који мисле да добију рат терорисањем мирног грађанства место да мушки и отворено воде борбу са оружаним снагама, које бране Европу.

Ниш је још једном жртва кукавичука Англо-американаца, који су храбри кад треба да сеју смрт из ваздуха. Ниш постаје симбол мучеништва Србије, која је изгубила све да би задовољила прохете Лондона, који сада мушки убија Србе, своје „савезнике“.

Овакав поступак једног великог народа са једним малим народом незапамћен је у историји света и остаће као најречитији доказ перфидности енглеске политике. Мада је позната безобзирност Енглеске у поступању са малим народима ипак овога цинизма и овога бездрушности превазилазе сва досадања схватања.

Зар треба још доказа како је Енглеска у току историје увек била непријатељ српског народа, према чијој судбини је била ра-

внодушна и служила се њиме као сретством за постигнуће циљева своје империјалне политичке?

Невино проливена крв у Нишу само појачава гнушање српског народа према вероломној Енглеској, која хоће и последњу српску главу. Док Титове банде крвожедног Тита — „пријатеља“ В. Черчила — бесно ударају на врата Србије, чије уништење жеље, дотле авијатичари енглески из ваздуха злочиначки убијају Србе.

Одиста Черчил одржава своју реч да ће помагати бандите Тита и он са своје стране доприноси колико може уништавању Срба.

СРБИЈА ПРЕ СВЕГА И НАДА СВЕ

СРБИЈА БИБЛIOТЕКА
М. Ч. КОЗЛЯК

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
С
К
А

МИНИСТАР фон РИБЕНТРОП О НОВОМ СОВЈЕТСКОМ ТРИКУ

Берлин, 6 априла
Немачки министар спољних послова фон Рибентроп дао је данас интервју берлинском доспинику румунске новинске агенције Радор који гласи:

„Који је по Вашем мишљењу, господине министре, циљ најновијих совјетских изјава Румунији, у којима се тврди да совјетске трупе које су тамо пронеле имају у виду само војне циљеве? Да ли ССР не намерава да промени поредак у Румунији и не претендује на један део румунске територије?“

ПОЛИТИЧКИ ТРИК ЈЕДАН ДЕО СОВЈЕТСКОГ ВОЈСТВА РАТА

„За сваког познаваоца совјетске политике у току последњих 2 године Молотовљева изјава уопште не претставља изненаду. Политички трик је увек био један део совјетског војсства рата. О томе има довољно примера.“

Према нашем схватању, првици ове садашње тактике лежи у жељи Москве да заврши овај поход са што је могуће мањим губицима после ужасних жртава у току последњих година. Совјети познају нестадност ратне среће. Они се сећају да су већ једном били близу победе, а најзад морали претрпети тежак пораз.

Из тога разлога желе они да што више ограниче ризик даљих борби. Стога су Совјети покушали да Финску па превару изведу из рата помоћу тобоже благих услова. То значи да су је хтели примити у клоцку и затим је удавити. Из тог разлога се узврађују и Бугарској, прете Мађарској, а сада примамљују и Румунију. Но ја верујем да сваки Румун зна шта има да мисли о оваквим тврђеним. Судбина ваших земљака у Бесарабији и Буковини пре неколико година била је страшна поука за све Румуне, јер большевичка метода остаје увек иста: прво се свечано обећа слобода и независност, затим се захтевају војне базе, затим улази совјетска војска, па улази ГПУ и тиме ликвидираје интелектуалаца, одвојење жена и деце у Сибир и осиромашење маса. А као крај затим: спајање дотичне државе са Совјетском унијом. Стварно су совјети ово изјединачавање и усисавање месне народности претворили у систем беспримерне бруталности. То зна данас цео свет. Стога мађионичарским триковима совјета могу да наседну данас саја још најглуни.“

„Господине Министре, Черчил је у Лоњем дому поводом Молотовљева изјаве рекао да је она у великој мери задовољавајућа и изразио је Кремљу дивљење енглеске владе поводом ове изјаве. Шта мислите Ви о томе?“

„Објашњење је врло просто. Черчил у сваком случају не спада у најглуније, о којима сам малочас говорио. Стога се колико ради искључиво о лицемерству, пошто ствари не стоје најбоље у Енглеској. Тамо се сваким даном све више долази до сазнања да Черчил у Европи уопште ништа не може да уради против Стаљина и тамо се боје да ово и овакво стање може једног дана да има катастрофалне последице за Енглеску. Узнемиреност код енглеског народа је стога врло велика, а опозиција против Черчилове политики стапило расти.“

Стога је Молотовљева изјава дошла као поручена за човека, који је издао Стаљину Финску, Балтичке земље, Пољску и централни Балкан, тј. сву традиционалну енглеску европску политику.

Несумњиво он би хтео тиме да умири дубоку узнемиреност и забринутост енглеског народа и парламента поводом фаталног развоја енглеске спољне политике.“

Како Европски гласник

стре, оцењујете ситуацију Велике Британије и Сједињених америчких држава према овој политичкој игри Совјетске уније? Мисите ли да Совјетска унија стварно може да претставља опасност за опстанак Велике Британије, па да би большевички опасности могла довести западне сile до тога, да се супротставе совјетске трупе које су тамо пронеле имају у виду само војне циљеве?“

Поводом једног дела Вашег питања о опасности, коју Совјетска унија претставља за Велику Британију, већ сам више пута јавно давао изјаве. Али данас, ако се мало погледа у даљу будућност, томе се још може што-шта додати. На како би то сувише далеко одвело, допустите д ана постављено питање одговорим питањем: Како мислите, шта би било већ данас са виталним енглеским интересима на Близком истоку, ако немачка војска са својим мавезинцима не би везивала и држала у шаху целокупну совјетску снагу на Источном фронту? Не верујете ли да у том случају Енглеско царство сада не би више располагало ни са једном капијом нафтe?“

Из тога разлога желе они да што више ограниче ризик даљих борби. Стога су Совјети покушали да Финску па превару изведу из рата помоћу тобоже благих услова. То значи да су је хтели примити у клоцку и затим је удавити. Из тог разлога се узврађују и Бугарској, прете Мађарској, а сада примамљују и Румунију. Но ја верујем да сваки Румун зна шта има да мисли о оваквим тврђеним. Судбина ваших земљака у Бесарабији и Буковини пре неколико година била је страшна поука за све Румуне, јер большевичка метода остаје увек иста: прво се свечано обећа слобода и независност, затим се захтевају војне базе, затим улази совјетска војска, па улази ГПУ и тиме ликвидираје интелектуалаца, одвојење жена и деце у Сибир и осиромашење маса. А као крај затим: спајање дотичне државе са Совјетском унијом. Стварно су совјети ово изјединачавање и усисавање месне народности претворили у систем беспримерне бруталности. То зна данас цео свет. Стога мађионичарским триковима совјета могу да наседну данас саја још најглуни.“

Има људи који сањају да ће се овај рат свршити лаком победом либерализма. По њиховом мишљењу, потребно је бити сасвим да пруже прст па да се врати она форма живота, у којој су се они као повлашћени осећали веома добро. Врати ће се тада независност, слобода, демократија и све оно што припада демократији. У таком шароликом сањању пред очима сањалица искрсава и једна ужасна фигура грозног изгледа — фигура партизана у битама и дројцима, појунага, са дугом брадом и умрштеним косом, у којој гамиже појавију. Услед животијског, злижовачког изгледа овог човека сањалица уздрхти. Некада се овакав називао Ломброзовим типом. Кад га посматримо било, видимо да је он и од тога гори и страшији. Он је човек никог рода, бунтовник против цивилизације. Само му недостаје крвави нож у устима.

1920. године Лотрон Стодерд, професор универзитета у Харварду, писао је „Побуна против цивилизације“, створио је најинтересантнију теорију о расизму. По њему, цивилизацију и културу разрушава човек, искрмено намножени Ундерман. Није вредност човека не зависи од друштвеног реда, већ од порекла. Може бити аристократ — као што је Бакуљин, средњег стајалца или племићког порекла — као Лењин, или ма ко био, у томе се слажу сви, да Ундерман не може да подносе терете који су у вези са цивилизацијом. Било се противу њих и уграђеност њихова духа претвара их због предиспозиција било у салону или у пролетерским јазбинама у јуришне чете сваке противдруштвске снаге, а нарочито у јуришне чете большевизма.

Песници большевизма су им певали, како ће иавалити на Европу да попаде библиотеке, манастире, да униште прошлост човечанства, да сабију сваког наивно бездушног и суворе машинске културе. Штампа — једног од најкултурнијих малих народа — Естонца објавила је: „по логици большевика, свако ко је на било који начин дошао у контакт са западним културом, отрован је као заразни болесник кога је без одлагања потребно изоловати од осталих.“

Премало и хиперкултурнији

у да је најефективнији

ЗАБРИНУТИ ТЕРОРИСТИ

Може ли авијатичар да побре-
ка Београд и Земун? Не може,
јер реке дају одличну оријентацију. Зато не може бити изгово-
ра да су Британоамериканци по-
били швајцарски град Шафхаузен са неким немачким градом:
Шафхаузен лежи с оне стране Рајне. Напад на Шафхаузен је
смештен злочин, који је имао
за циљ да се уништи велика е-
лектрична централа, која снабде-
ва енергијом много бројне фабри-
ке Швајцарске.

Још један злочин више у спи-
ску аеротерористичких недела.
Аеротероризам стаје скуп терористе. У току три месеца ове године само над Европом злочини су изгубили 20.000 авијатичара. Кад се узме у обзир и азијско ратиште, онда је разумљива жалба пуковника америчког ваздухопловства Бејрен Леја који каже да су губитки коалиционе авијације огромни. Тај пуковник признаје да су извесне ваздухопловне формације изгубиле до 50% свог бројног стања.

Забринутост због неуспеха терористичке акције изазива код Британоамериканца критику ратног војства. Нарочито нападају генерале који командују трупама у Јужној Италији. Осим крити-

ковања појединачних акција и во-
дилаца тих акција, америчка штампа критикује и Рузвелтов план вођења рата. Она каже да су се Американци подали варљивим илузијама и мислима да ће бити добијен ако се Енглези и Совјети боре, а Сједињене државе само лиферију оружје и оруђе за рат. Сада Американци виде да се треба борити, али они немају за то воље.

У вези с тим код Американаца, а нарочито код Енглеза, поставља се питање колико дugo ће трајати овај рат. Свет је забри-
нут, јер је стекао уверење да су Немци и Јапанци изванредно јаке нације. Војни критичар листа *Tajn end Tajd* признаје виртуозност немачке врховне команде у извођењу стратегиске игре на Истоку. Он каже да Совјети нису били у стању да угрозе немачке намере, а оне су се састојале у давању отпора са малим снагама ради чувања сопствених резерви. Турски стручњак Надир Нади твrdи да немачко војство има своје сопствене планове и да Немачка има још огромне резерве у унапређењу земље.

Све говори о томе да ће Немци

зиста, стање тонаже је при-
лично мизерно, као што то при-
знају Енглези. У Енглеској код меродавних личности влада јако огорчење због тога што се про-
дукција америчке бродоградње смањила за половину, ако се у-
пореди са стањем из прошле го-
дине. Ово смањење производи-
ће на бродоградилиштима и у другим гранама ратне инду-
стрије, које ће се осетити на рат-
ним секторима.

Труменов одбор констатује да је у току последњих 12 месеци у Америци било изгубљено око 13 милиона радних дана. Аме-
ричка индустрија назадује и, пре-
том томе, нема изгледа да ће се дати потенцијал Америке по-
већати. Баш напротив, он може знатно да опада. Британоамериканци су већ јако заморени ратом. И то се осећа у индустрији и у борбеним операцијама.

Немци и даље, иако ратују већ више од 4 и по године, остају мајстори у савлађивању ратних тешкоћа. Ево једног ма-
лог детаља: да би поштедели Рим опасности од бомбардовања

Група Англо-америчких заробљеника на Јужном фронту у Италији

начин сваком изоловању — кур-
шум у потиљак.

Партизанска опасност не прети само онде, где се банде од неколико хиљада бораца боре не-
где у примим планинама, јер ће се са њима свима обрачнati на-
послетку конструктивне и вој-
ничке снаге. Партизанству кул-
турног европског света у много-
ме припомаже духовно партизан-
ство. Припомажу они који живе у једном кривом, погрешном кру-
гу идеја. Они који верују, да сопственим поживотињем лица није крволовни разбојник, већ — борац за слободу. Код њих постоји нека погрешка, јер они се схватају, да је Ундерман управо преставник културе, робовања колхозе, слободе и земаљског раја демократије и да је тај нај-
мрачнији тип нацијанији символ човечанства, хуманизма, који ће се у даном моменту веома лепо, веома пријатељски споразумети.

Духовном партизанству припада онај марксиста који проповеда, да се не жале уметничке реликвије и блага, јер је једино благо човечанства ради снага. Наравно, да и не помињаш шта ће бити ако бомба погоди и сруши уместо хиљаду и више го-
дишњег манастира палату у којој на неколико спратова живе породице. Духовном партизанству припада онај генерал у Лондону, који гришка народном муком и знојем стечено злато, а који на свак глас препоручује и саветује да се сви Соби при-
клjuче Титу и да свима расположивим сретствима помажу парти-
занку акцију, која је јединија би-
ти у стању да заведе ред у ре-
акционарној и капиталистичкој Србији.

Духовно партизанство се ни-
мalo не интересује што ће се при сваком оваквом покушају у-
ништити већ у клици ред, дисци-
плини, породица и наслани хлеб.
Оно у свом духовном самозамра-
чењу најпотпуније таме сања и
кује најопасније жудње. Не тичу-
га се ситнице као што је парти-
занско клање и убијање четвр-
тине своје рођене браће у Црној Гори, јер су духовном парти-
занству, поред свих злочинстава и
крволовности, партизани људи од
вела са идеолошким циљем.
Они мисле да могу Ундермана пре подмитити цигаром дувана, него ли прихватити све непри-
јатности социјално-националног светског порекла. Духовно пар-
тизанство гледа у партизану чо-

петворили тај град у отворену варош. На полупречнику од 15 километара направљена је једна линија у коју не улазе немачке трупе. Услед тога транспорт се врши не великом аутомобилским друмовима који пролазе кроз Рим, већ малим заobilaznim путевима. И поред ових незгода, Немци снабдевају свој фронт код Касина и Нетуна како треба.

У овим судбоносним данима рата немачко војство пристаје да буде об

БОЈ СЕ БИЈЕ ЗА СРБИЈУ!

Ових дана најранијег пролећа српски народ је поново, бог зна по који пут за последње три године, дао доказ о свом антикомунистичком, антибогдановачком ставу с једне стране, и о високој родољубивој свести свих својих слојева с друге стране. У вишедневним тешким борбама с Титовим хордама, које су запретиле да преплаве Србију у данима Јевгенија, српски народ је као један стао на браник својих вековних и традиционалних светиња преко којих је ушао у историју као један од највећих и најхеројских народова.

По наредби својих штићеника из разних крајева света, Тито је у прво пролеће кренуо с неколико страна на Србију, давши им обећање да ће његове хорде и буђући покорити Србију, да ће је бацити под крваве ноге црвених властодржаца. С њим заједно, у овом последњем пролећњем походу на Србију, кренули су и сви они разноразни и разнобојни који желе да нестане ова српска база мира, реда и рада.

У тим тренутцима, готово боље но икада, српски народ је по инсистику, по свом здравом разумевању, по свим осећањима свог расног, сељачког бића, осетио и схватио сву позадину дана који су прошли и у којима је Тито са свим српским непријатељима потврдио своје искуство: у српској земљи нема места борбеному и комунистичку, српски народ ће истребити бандитске хорде и преко њихових лешева заократити у болju и срећнију будућност, у радоснију зору српских дана.

Јединствена решеност и воља српског народа да брани све оно што је претстављало његов народни живот кроз далеке и најдаље векове, и што ће сачинавати суштину и срж српског живота у будућности, дошла је до изражавајући кроз заједничку одбрану акцију свих српских оружаних одреда који су сложним напорима, уз заједничке жртве, најели тешке, неопорављиве губитке Титовим хордама. Та заједничка борба српских оружаних одреда, без обзира на њихову јединицу, претставља прекрасан симбол српске слоге и српског јединства — баш у овим данима када је слога са јединством потребнија више него и у једном тренутку наше голготске и муко-трупне историје.

У дилеми — спас Србије или Тито — српски добровољци пројети пламеним родољубљем и херојским презирањем смрти дали су све од себе и разбили Титове банде. Њихов несаломљиви дух и неустрашиво срце заједно с убојитим оружјем, унео је панику у редове борбених српских банди чије остатке гоне преко гудура Рашке и враћају их тамо одакле су и дошли. Припадници Српске државне страже нимало нису заостали за ињама. Њихов борбени елан, њихова висока родољубива свест да од њих, од њиховог држања зависи опстанак Србије, оружане јединице СДС летеће су из борбе у борбу, из победе у победу. Одредници Грачичне страже, будни чувари са лавовите Дрине, борили су се као лавови на првим предстражама, да само неколико дана доцније, заједно с осталим српским оружаним јединицама, зададу смртноносне ране Титовим бригадама у којима се тако слабо и ретко чује права српска реч и срета чисто српско и православно име.

А сваку, последњу противкомунистичку акцију српских оружаних одреда издашно су потпомагали и српски родољубиви четници. Одавајући се једино гласу свог родољубивог срца, следујући својој патриотској свести с високим и светлим идеалом Србије пред пламеним очима, српски родољубиви четници су у безбрзом борби и окршајају још једном потврдили своју спремност да бране сваку столу Србинове свете земље пред рушилачким бесовима једне разјарене гомиле која прети, озбиљно прети свесрпском уништењу.

Када је тако, када је српски народ баш у овим последњим данима дао најсјајнији доказ своге опште слоге, онда шта хоће комунисти, шта хоће Јосип Броз-Тито? Шта хоће сви они који се скривају иза његових транспарената о побожју? слободи, пошто су претходно толико десетина хиљада невиних Срба отпратили на онај, на други свет? Осећају се један стао на браник својих вековних и традиционалних светиња преко којих је ушао у историју као један од највећих и најхеројских народова.

Борбе које су водили последњих десетак дана српски оружани

немањићкој Рашкој, биле су тешке. Код Ивањице, на Голији и Јавор-планини, код лавре Студенице, у живописном Ушћу, свуда тут су се водиле огорчене борбе с комунистичким башбозлуком који већ данас бежи. из Србије главом безобзирце. И сваде, на сваком попришту њихови губици су били огромни. Када Тито буде својим наредбодавцима подносио биланс, онда ће тај биланс бити Титови буљаци пуне онима који су највише зла нанели народу српском.

Разуме се да ни српски одреди нису били без губитака, али су они у сразмери далеко мањи од комунистичких. Једна од најсветија српских редова, кроз аманет лежија и најдрагоценјијих жртава, срет данима који су пред њим.

која је поднесена на олтар Србије, свакако је млади, неизвијени живот добровољачког поручника Радојка Ђурића. Као прави српски официр, онај официр, о ком су испредене легенде, поручник Ђурић пао је, пошто је претходно своје момке одвео у једну од најлепших и највећих победа из ових борби. Клањејући се пред његовом сени, одајући пошту његовој јуначкој жртви, васколики српски народ пада на колене пред сенима жртава оних који падоше за добро и спас мајке Србије. У погруженој ћутању, пред хумком најсветијих жртава, српски народ се и овом приликом заветује да ће кроз слогу свих српских редова, кроз аманет лежија и најдрагоценјијих жртава, срет данима који су пред њим.

ГЛАС СРБИЈЕ

Проломио се глас Србије. Заорио се глас српскога народа. Чујте га како громовито одговара код Аршића, Ивањице, Ушћа, Рашке душманима. Трешти тај глас у дванаестом часу уједињених и сложних Срба против енглеско-богдановачке црвене немани Јосипа Броза-Тита и свих оних који иза њега и преко њега мисле да ће на лак начин моћи да ликвидарју Србију и Српство. Тај глас одјекује у бојној вреви српским планинама: Јавором, Голијом, Чемерном. Чујте га. Чујте га добро и пријатељи и непријатељи. Знате ли шта он значи. То Србија своју земљу бране. Тај глас то је одговор на душманске жеље да Србе истребе, да их забришу са лица земље; а да они постану главари и Србије и Балкана. Али, ако Бог да неће.

Гроњу пушке, штепују митраљези, треште бомбе, грувају топови. То је одговор Србије Старијину, Черчиљу, Душану Симовићу и свима и старим и новопеченим црвеним. Србини неће комунистички јарам. Неће српски народ комунизам против кога ће се борити до последњег бора, до последњег даха. Ово нека знају и нека рачунају са тиме.

Од Немањине Студенице, коју обесвећују Титове банде, бруји позив оснивача српске државе:

На оружје, Срби, сви сложно противу црвених душмана. Почела је борба за опстанак Српства. Или-или. Или уништи црвену ајдају или је књига српске историје затворена.

Или победити или пропасти.

Нека свима буду пример удружене српске оружане снаге, које се братски, раме уз раме боре у Ибарској долини. Горко се српски демон Тито преварно у рачуну. Падају његови партизански-ослободилачки редови. Косе српски митраљези његове партизане и партизанке као снопље. Тако Србин брани своју кућу, своје име, своју веру. У крви и смрти постали су ту сви Срби једно. Као брат до брата боре се ту дивовски један поред другог српски добровољци, српски стражари и српски четници. У страдању и пред најездом највећих душмана Српства разумели су сви да их иста судбина веже, да у њима иста јуначка српска крв тече, да у њиховим срцима иста безмерна љубав према Србији, мученичкој и херојској, гори.

Чујте ви, душмани Српства, почујте ви, тице злослутнице. Неће вам се испунити пријекивања да у Србији изазовете метеж и да у коначном обрачунавају између самих Срба, које проклети злоторији са лондонског радија непрекидно потпирују, нестане и самог српског народа и избрише се име Србије.

Драгоценна крв српске деце која се овог часа лије обилно у одбрани Србије, опомена је и глас Србије и онима који су у својој заслепљености мислили да је све свршено и већ се спремали да дигну руке у вис како би свој бедни живот продужили још за коју годину. Не, далеко смо од свршетка. Прећудна борба тек долази. Ко издржи и последњи минут до дванаест — спасен је. Србин је научио бар то да се бори, да гине и да вакрсава. Петстолетна његова борба највећи је сведок за то.

Зато чујте глас Србије. Он вас зове на ноге, на оружје, у борбу против комуниста. Њихов паклени подземни рад разоткрiven је. Они хоће Србију да покоре. Они хоће ту оазу српске мисли и вере да униште. Они знају да је овде српски Балкан, и догођ Србију не покоре и не подјарме, нема за њих пира. Они знају да догођ српски народ живи, догођ дух светога Саве српска срца напаја, догођ се над Србијом косовски крсташ барјак вије нема за њих успеха, нема победе, па чак нема им ни опстанак.

Али то знамо и ми Срби. Знамо још и више. Знамо каква паклена мржња против Србије и српског народа напаја срца оних који воде те партизанске бригаде, дивизије и корпусе. Од јесени 1941. године Србија је била по страни, скоро очишћена од партизанског олоша. Али су зато други крајеви тешко плаћали паклени план Јосипа Броза-Тита из хрватског Клањца да српски род искорени. Колико је год у његовој мочи било, он је ту своју сатанску замисао спроводио. На жалост српску и срамоту чак уз учешће и помоћ и неколико одрођених Срба за које нема више никаквих светиња, за које нема више морала, за које нема националног и верског осећаја, који су свесно прекинули и последњу судбинску нит која их је за њихов народ везала.

Али баш зато свугде је српски народ схватио крваву стварност, свугде је угледао истину. Навали банди Јосипа Броза-Тита свугде су се иставиле легије српских националистичких бораца. Свугде се створио један јединствени српски фронт за одбрану од комунизма, који се тачно поклапа са борбом за уништење Срба.

И сада када су се кренуле велике Титове снаге да у срце Србије унесу немир, покољ и уништење, проговориле су пушке бораца Шумадије.

На обалама Ибра умиру јунаци Србије и не само да опет враћају славу српском имену и осрамотеном српском оружју, већ и оглашавају кроз своје херојско умирање да Србин живи, да се бори и да умире за своје име, за своју веру и за опстанак свога рода.

Славна Немањићска, косовска Србија је проговорила. Најхрабрија њена деца њени су херолди. На догледу највећих српских светиња Студенице, Ђурђевих стубова, Сопота и Градца ови се у бојној вреви, у крику самртника глас Србије:

На оружје, Срби. Ваш свети час је дошао. Коначна борба је почела. Ради се о опстанку. Или уништење динуџмана српских који су се под црвеном петокраком звездом сакрили, или пропаст Србије. А знајте да је на српској тробојни већ исписана реч победа.

Јер чујете ли мртвог хероја Радојка Ђурића како са тог последњег српског бојишта грми: — С нама је Бог. Наша је победа.

Глас вечите је Србије се то пропала.

МИЛАН Ђ. НЕДИЋ

армиски генерал

ИСТОРИСКИ ЧАСОВИ

С правом можемо назвати историским часове које преживљавамо. У питању је опстанак Европе и њене културе, који су угрожени и са запада и са истока. Отуда и борба која се данас води није обична борба, већ борба на живот и смрт.

Ко ово не схвата, тај уопште ништа није схватио. Онај пак, који схвата судбински смисао ове борбе, тај не може остати равнодушан. Дошао је час да се свако мора определити, не само појединци, већ и народи. Неопределjenih више нема и не може бити.

Чак и онај који пасивно посматра догађаје и тај се определио. Определио се против самога себе, јер она друга страна не мирује. Нити ће му она, у случају своје победе, његову пасивност узети као олакшавајућу околност. Млаки ће бити презрени, одбачени, а можда и уништени, јер ће то захтевати обезбеђење извођење победе.

Комунисти су то већ показали на делу. У коју су год земљу ушли, они су одмах поубијали све водеће људе у граду и на селу. Зато и наши партизани убијају учитеље, свештенике, најбоље сеоске домаћине. Јер њима не требају људи који мисле својом главом, а од луде ѡеце од седам година они ће већ временом направити своје јачичаре.

Али неће бити у питању само уништавање појединца, већ и читавих народа. Тако, није тешко замислити каква би била судбина српског народа у случају победе Јосипа Броза-Тита и оних несрба који беже под његово окриље. Њима српски народ, са својом развијеном националном свешћу, не само што није потребан, већ им може још и сметати. Зато ће учинити све да он више и не постоји.

Здр досадање требљење Срба то не доказује? Убијани су они под разним изговорима, само да би их остало што мање. Отуда се српском народу као једино спасење на меће стварање непробојног националног Фронта, у који се имају сврстati сви национални Срби без обзира на њихова ранија партиско-политичка обележја и идеолошка размимоилажења.

Сви они који буди из којих личних или себичних разлога ометају стварање овог националног Фронта морају бити одстрањени, јер ј

УЧЕШЋЕ БАНАКА НА ДЕЛУ ОБНОВЕ

Писати о привредним проблемима данас нице лако ни једноставно. И то из два разлога. Први је што је целокупна привреда стављена у службу рата, односно добила искључиво ратни карактер. Развој привредне делатности у том знаку, поверијиве је природе. А други је што човека са улице данас интересују привредна питања само уколико уколико се односе на покривање личних потреба, а то не речи: њега интересује само сектор исхране, одела и обуће, као сектор производње потрошних добара за покривање примарних потреба. Све остало интересује га врло мало или готово ништа.

До избијања рата представљало је задовољење ових примарних потреба, проблем о чијем се обезбеђењу размишљало као о ствари која је једма по себи дата. Да решење тог проблема није једноставно увидео је сваки појединица тек за време рата, када је борба за свакодневни живот постала непосредна и када је, према томе овом решавању морао поклонити сву своју пажњу.

И још нешто. Данашњег читача интересују сва привредна питања само уколико уколико уоквиру задовољење примарних потреба. Али и поред борбе за одржавање живота, не сме се дозволити да интерес појединца за привредну питања застане само на том сектору. Данашња планска привреда, која у свим својим секторима носи ратно привредни карактер, претставља јив организам који настоји да се прилагоди свим ситуацијама како би нашао најцелисходније решење за постављени задатак, и зато сви морају да цокажу јив интерес за сва питања у свим привредним секторима, како би што лакше и правилније схватили постојеће тешкоће на чијем се савлађивању ради свим расположивим привредним могућностима.

У привредном животу једне земље сваки је тренутак интересантан. Данас је то више случај него јуче. И зато морамо поклонити пуну пажњу развоју привредног живота, без обзира на то да ли је он за појединца не посредно важан — са његовог становишта — или не, уочљив или невидљив; шта више, тамо где није видљив или разумљив, дужност нам је да га осветлим и објаснимо, како би сваки од нас могао правилно да оцени где леже тешкоће и колики су напори који се улажу у њихово савлађивање.

Рад у сектору банака није та која лако уочљив за онога који не ради у том сектору, или га не проучава у извесном правцу. Али и поред тога, тај рад је у оквиру привредне делатности једне земље, а поготово у оквиру обнове, значајан, шта више врло значајан. Банке, у вршењу своје функције прикупљања и расподеле расположивих новчаних средстава и капитала, омогућују или потпомажу спровођење планске финансиске политike једне земље. А од успешног спровођења планске финансиске политике зависи целокупни привredni разvoj zemљe, a самим tim и politički.

Сви смо ми нашим штедним уловима или другим потраживањима код банака укључени према ових у развој привредног живота наше земље, и зато нас мора интересовати, какав је био развој пословања банака до данас односно, на који начин и како су оне учествовале у спровођењу великог дела обнове наше земље.

Одмах после капитулације, када је почело формирање нашег политичког и привредног живота, у новом виду, донете су мере које су имале за циљ завођење рела у нашем банкарству, а тим да се што више сачува

куповна моћ националне валутне единице и омогући враћање нормалном привредном животу.

Благодарсћи брзим и ефикасним мерама, које су предузете већ у тим првим данима нашег новог државног живота, успела су најдужа места да спрече изаче тзвавије у банкарском сектору, тако да је после замене стarih новчаница и доношења Уредбе о стариим и новим уловима рада банака почео усклађен са изменењим приликама и у духу нових залатака. У циљу елиминисања предратне ратне и поратне психозе код наса, која је била дошла до видног изражаваја у жељи за што лакшим и безбрежним животом с обзиром на неизвесност сутрашњице, најдужа места су приступила акцији да путем обнове и штедње учини крај том нездравом стању и да путем бнове и штедње учесе веру у будућност. дајући тиме сваком искреном и родољубивом сину ове земље садржаја за његово срце и душу, који су били остали празни и лутали умагли тадашњих дана.

Смишљеном акцијом учињено је тада врло много. На тим првим темељима доцније се даје видало. У циљу планској активирања привредног живота, донесена је једна привредна мера за другом, док све грани привредног живота вису биле обухваћене једним општим планом привредне производње, која је имала за задатак обнову земље и њено учешће у општем напору конструтивних националних снага европског континента у борби против деструктивног анатонијизма са Истока.

На том путу ишла је Србија корак по корак. У почетку несигурно, па све чврше, тако да се и данас већ јасно чуле батњене корака на путу нове Европе. На том путу већ одјекују српски кораци и чуде се паљба из оружја европских синова обједињених у оружаним одредима под командом спасиоца Србије. Србија данас наступа препороћена и обновљена под славом овенчаним заставом предака и, чврсто управљеним погледом у свој национални циљ, чије је оживотворење признато, иде ка његовом остварењу.

За нео тај духовни процес, за духовну и привредну обнову наше земље оцила су потребна огромна срећа, која је требало намакнути путем прикупљања расположивих и сувиших средстава у народу. Сав рад око тог прикупљања и приваћења средстава националној намени извршиле су банке. Захваљујући свеогдјеном залагашу сваког појединца у тим новчаним установама, омогућен је несметани рад предузећа у појединим привредним секторима. Јер, ниједно предузеће не може да олговори своју функцију без организације рада и капитала у њему. Банке су помогале у прикупљању и обезбеђењу потребног капитала и на тај начин омогући у великој мери консолидовање привредних и политичких прилика у нашој земљи, омогућије остварење дејла обнове.

А то је оно што човек са улице, заокупљен свакидашњим бригама, са погледом управљеним само на сектор потрошних добара, не зна. Он треба да да зна. А уколико је већ знао, несме да заборави.

Др. И. Л.

ПОЉОПРИВРЕДНИЦИМА

У духу планске пољопривредне производње, заменик руководца планске пољопривредне производње, инж. Драг. Миловановић израдио је Потсетник за реонске економе о свим важнијим сезонским пољским радовима у месецу марта 1944 године, које они треба да спроводе у народу.

Потсетник се односи на ратарство, виноградарство са воћарством и на сточарство.

У односу на ратарство Потсетник обраћа пажњу на ове радове:

1. Реонски економи морају строго водити рачуна да се тврдје сеоских и варошких школа у погледу обраде школских башта у смислу раније издатих нареџења;

2. Да на време обаве и за сетву припреме по потребно разно семе;

3. Да испитује семе на клијавост а нарочито семе кукуруза;

4. Да благовремено изврши дрљање озимих усева по могућности из тежим земљама са тежим а не са лакшим дрљачима — јер лакше дрљаче на тежим земљама захваћају плићи слој оранице, па према томе мање их чувају од губитака влаге, а поред тога развијају у горњем слоју грудице стварајући ол њих прашину, која се после прве кишне претвара у кору;

5. Да дрљање где је то могуће изврши не уздух него попреко редова, јер се овако мање чупа усев;

6. Да у споразуму са фабрика-ма шећера, Уљородом и Главном земљом, произвођачком задру-

лом организују што ранију сетву шећерне дрвеће и сунцокрета на површинама предвиђеним у распореду;

7. Да у оним крајевима где терен дозвољава рану сетву кукуруза, саветују пољопривредницима да са сетвом истога отпочну крајем марта, јер је рана сетва кукуруза сигурно средство у борби против суше;

8. Да пољопривредници, у којима дозволи време, посјеју у пољу кромпир, лук црни и бели, спанаћ, грашак, цвеклу, мокву, салату, ротквице и др. зелену;

9. Да помогну саветима учитеље сеоских и варошких школа у погледу обраде школских башта у смислу раније издатих нареџења;

10. Да поведу рачуна да вароши издају ову своју обрадиву земљу у обраду грађанству за производњу поврћа;

11. Да учуђују пољопривреднике у припремању земље за пролеће сетву.

Што се тиче виноградарства и воћарства Потсетник упућује реонске економе да на терену обраде пажњу у првом реду на следеће чињенице:

1. Да, када више не буде било изгледа да ће настати јачи мразеви саветују виноградарима да винограде на време одгринут и изврши пролећну резидбу, имајући у виду да слабије и изнурене винограде треба резати раније док још нису кренули сокови, а да бујније винограде орезују када време доволно отопли и сокови крену.

2. Пропагирати правилну тадњу воћака (правилно размеравање са довољним растојањем, што шире копање јама, благовремено пуњење, да би се прстходно до садње слегла).

3. Приликом садње препоручити нарочито на слабијим земљама, употребу стајског ћубрета и компоста као и да се новозасађене воћке у току пролећа и лета редовно заливату.

Давати упутства у погледу орезивања младих воћака и искорењивања круна код старијих воћака;

4. Препоручивати да се земљиште у младим воћњацима искористи за гађање окопавина и мањунастог биља.

У погледу сточарства инж. Драг. Миловановић, заменик руководца планске пољопривредне производње, препоручује реонским економима да у месецу марта ове године спроведу што убедљивији пропстанду у народу да пољопривредници овога пролећа посјеју што више дућарске односно првенице детелине, ради чега се имају благовремено снабдевети са потребним количинама семена као и да на време припреме земљу за сетву ове сточне хране.

Да се детелината, ливаде и пашњаци на време подрђају, и да се на ливадама и пашњацима испроводи жбуни и трње.

Поред напред наведеног, реонски економи ће давати пољопривредницима и друга упутства према временским и теренским приликама, као и потребама свога краја.

ПОЉОПРИВРЕДНИ РАДОVI У АПРИЛУ

НА ДОМУ

Кречи и проветравај кућу у којој станујеш. Прегледај и претпазију жито у житницама. Ако има жижака предузми борбу против њих.

КОД СТОКЕ И ЖИВИНЕ

Ради стоку добро храни да би могао с њом обавити несметано све пролећње радове. Кравама и другој приподној сточи можеш почети да дајеш мање количине зелене хране. Прелаз са суве на зелену храну мора бити постепен да животиње не би добиле пролив који често може бити опасан по здравље. Стога у почетку мешај зелену храну с сувом. Количину зелене хране постепено повећавај, а суве смањуј, док не пређеш са њом на зелену храну. Обрати пажњу на исхрану младих грла, нарочито оних која треба да послуже за приплод. Она некадаје што дуже. Женско тело треба да доди најмање 3 до 4 месеца, а мушки 6 до 8 месеци; прасад и љагњад најмање 3 месеца. Грла за клање можеш разније одлучити. Уписуј тачно у посебну књигу датуме парења крава, кобила и крмача које се обави у овом месецу.

НА НЬИВИ, ЛИВАДИ И ПАШЊАКУ

Припреми потребан материјал: кровину, шашу, ћубре и друго за стварање дима у воћњаку и пашњаку изникле дизљачице. Расадије дивљачице залијав и заклањај од сунца, док се не приме. Кајсије и вишње у прештављају попрокај са 1% Бордовском чорбом против сасушивања мла-

дара и буњавости плодова. Исто тако попрскав щљиве по цветању са 1% Бордовском чорбом: у ВИНОГРАДУ И ПОДРУМУ

Ако се у твом крају појављују пролећне слане опаде виноград у току овог месеца. Доврши сајење винограда и припрача. Побији коле у винограду, а у матићаку намести бандаре и жицу. Ако немаш набави прскалишту, плави кемен, креч и рафију. Прво прскање винограда обави када ластари израсту 15 до 20 сантиметара.

У подруму дрвени деливачи и претакање буради. Испражњију бурад опери и сумпориши.

НА ПЧЕЛАРНИКУ

Врши што чешће преглед кошница по лепом времену. Стапији рамове са новим вештачким сајем. Ако је време кишно и хладно, те гаче не могу да излазе напоље, сида их прихрањују.

НАШЕ ПОВРТЊАКЕ МОРАМО ОПЕТ ОБРАДИТИ

Прощле године наш народ, како сељак, тако и грађанин, послујају је разборите савете и обрадио готово сваку стопу земљишта, улађујући најчешћи труд да добијемо што већу количину поврћа. Мора се признати да је успех био врло добар, нарочито да се узму у обзор врло неповољне временске прилике које су прошли године у том погледу владале. Међутим, искључиво у складу сајем, док се не приме. Кајсије и вишње у прештављају попрокај са 1% Бордовском чорбом против сасушивања млађих земљишта.

СРПСКИ ДОБРОВОЉАЦ

У БОРБИ ЗА СРБИЈУ

Од самог почетка српски добровољци воде борбу за Србију. Као организација они су и поникли са једним јединим циљем, да у овим трагичним моментима спасу што се даде спаси и да својим жртвама и својим прегнүћем отклоне још веће опасности од свога народа. Главна идеја добровољаштва од првога дана јесте служење Србији. На томе плану одржан је стални континуитет. У свим бројним борбама српски добровољци су се инспирисали и руководили овом идејом. Давали су велике и врло често незамениве и ненадокнадиве жртве, да би спасли Србију и отклонили од ње мноштво смртоносних оштрица које су биле на њу уперене. Последњих дана борба за Србију добила је нарочито интересантан обрт у коме је било потребно показати велику духовну јачину и насломљиву борбену снагу. По унапред спремљеном плану Тито је послao на Србију јаке бандитске снаге добрих борбених квалитета којима је био циљ, да се по сваку цену пробију у Србију и да у срцу Србије створе своју базу и преко ње се повежу са другим партизанским елементима да би тако лакше могли раширећи Србију. У овим настојањима Тито је био свески инструмент организованих непријатеља српскога народа који су се сарстали под рушилачку заставу Коминтерне.

Остварење ових Титових намера онемогућили су српски добровољци својим изванредно пожртвованим залагањем у борби чији су смисао дубоко и свестрано схватили. И најмађем припаднику добровољачких јединица било је јасно, да од исхода ова борба зависи судбина Србије и српскога народа. Постављало се питање: или победа над бројним Титовим бандама или пропаст и уништење Србије. У тој дипломи, пројекти пламеним родољубљем и херојским презирањем смрти, добровољци су дали све од себе и победили и разбили Титова банду. Идеја коју добровољци у себи носе била је главно убојно оружје, јер је добровољачки дух учињила несаломљивим, срца неустрашивим, а борбени елан тајвим да је он уносио страх и трепет у комунистичке редове. На делу се поново показало да је данас неопходно имати оружану снагу идејно продубљену и изграђену са здравом и борбеном идеологијом и чврстим и постојаним моралом. Ови елементи и дали су снагу омладини, окупљеној у добровољачким редовима, да се супротстави снажним налетима комунистичких банди које исто тако презирају смрт као и добровољци. И није толико снага физичког оружја победила комунисте колико снага, јачина и полетност добровољачког духа изражаваног кроз борбене песме и у најкритичнијим моментима борбе.

И добровољци су имали жртве у овим борбама за Србију, али оне се по броју не могу ни упоредити са жртвама које су и-

мали комунисти. Као што својим ставом и својом песмом добровољци збуњују противнике тако својим херојским умирањем они оплођавају и надахнују своје другове. Смрт Радојка Ђурића дала је младим добровољцима такав борбени елан пред којим су комунисти остали збуњени и запрепашћени да би се одмах иза тога под снажним добровољачким ударцима дали у бегство. Код добровољаца постоји утакмица у томе ко ће славније и витешкије умрети за отаџбину. А где постоји таква утакмица ту се не може доживети пораз, него само победа.

У овом моменту и лежи највећи део тајне добровољачких успеха и у овим борбама које нису биле нимало лаке. Кроз подвиг и самопожртвовање добровољаца открива се један нови свет и приказују се типови нових моралних личности које отрежњавајући делују и на своју околину. Својим ставом, својом борбом и лепотом свога пожртвовања добровољци све више постају стожер око којег се окупљају сва здраве националне борбене снаге, све оно што је недахнуто истинским националним духом и родољубљем. Није редак случај, да из крајева кроз које прођу добровољци, за њима трчи омладина и моли да буде примљена у њихове борбене редове. Осети душа нашега народа оно топло и истински народно што добровољци у себи носе и жели да се стопи са њим. Зато је поред физичке борбене снаге један део добровољачке мисије и у том буђењу народа и просветљењу народних видика. Где год наступе одмах се осети, да су добровољци нов тип бораца онакав какав потребе времена захтевају. Свом душом и срцем везани за отаџбину добровољци су идеолошки изграђени, политички просветљени и постојани у свакој ситуа-

цији и у сваком моменту. Њих ништа не може збуњити ни покобабати. Они се осећају извршиоцима једне велике мисије у своме народу и знају, да од њихове борбености, одлучности и става зависи хоће ли овај народ доживети боље дане или ће потпуно бити самлевен и сатрвљен.

Овим својим особинама, нарочито продубљеним и морално чистим национализмом, добровољци постају привлачен фактор за све борбене националне елементе са којима се лако и брзо повезују у борби за спасење и опстанак народа. Непосредним додиром са поштеним националним четницима добровољци развијају сва паклене наносе тужинске пропаганде, која је покушала да разједињује редове наших националних бораца у моментима када су се сви наши народни непријатељи сјединили под једном заставом у борби за наша уништење. И овај пут помешала се крај српских добровољаца и оних најбољих националних четника. Из те помешане крви родиће се отрежњење и очеличити братство које је данас неопходно.

У борби за Србију и у служњу њеним животним интересима добровољци су последњих дана показали ванредне примере јунаштва. Они су показали, да је живја истина оно о чему они уче народ, а то је: да у овим временима сви треба да забораве на своје ситне интересе и разлике и да се све цело предају служењу отаџбине. На томе плану, свесно и дисциплиновано, добровољци предњаче са жељом да се њиховом примеру и њиховим подвигима следује и са других страна. Данас се ради о спасењу српскога народа и о утемељењу будуће Србије. Што Тито није успео да оствари свој паклено замишљени план против Србије заслуга највећим делом припада српским добровољцима.

С. Д. К.

ДВА ВЕРНА ДРУГА

На београдском Новом гробљу, у добровољачкој парцели, црне се две свеже хумке, једна до друге. И на њима два проста дрвена крста. А на њима два имена: Јуба Шћепановић и Драгомир Толић.

За многобројне случајне пролазнике ова слика осагаће незапажена. Много је креста на том тужном месту и свака под собом крије чудну историју личног живота човечијег, прокану радостима и жалостима, лепим сновима и неоствареним надама, надањем и уздањем, гресима и кајањима. Отуда и очи порошног посматрача прелећу преко трошних креста и задржавају се на мраморним споменицима и уметничким рађеним гробницама. Таквом посматрачу, чак и ако случајно прочита ова два имена, остаће непозната огромна животна борба у којој су сагорела ова два верна друга, који су, исто, по чудесној судбини, чак и мртви остали један до другог.

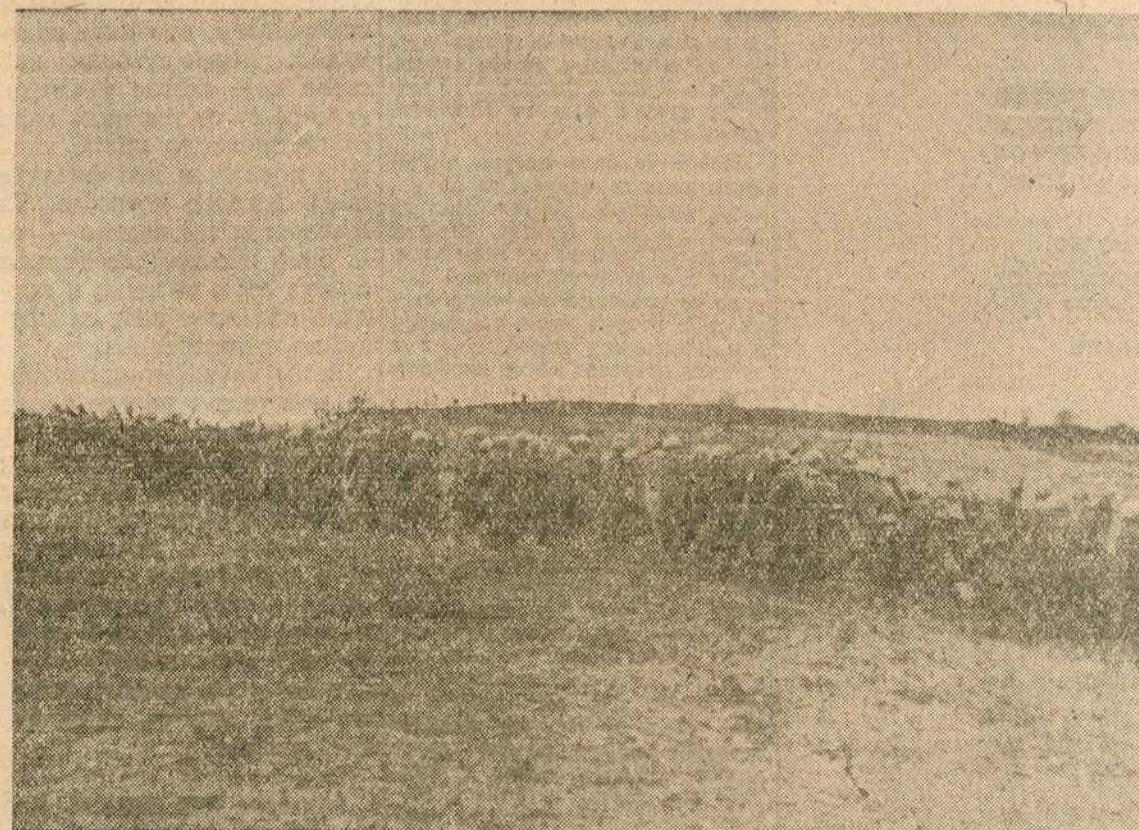
Два просветара П. пук Српског добровољачког корпуса почивају свој вечни сан један поред другог, као што су и за живота, у борби и раду, били заједно.

Иако са две разне стране пространог Српства, иако различитог доба и положаја, ова два друга живела су животом једнаким и јединственим. Ово је могло да се деси само зато што свој живот, ни један ни други, нису схватили као нешто своје, лично, приватно, него само као могућност да заједници српској, која их је изнедрила, послуже целим бићем својим.

И Јуба Шћепановић, свештеник и Драгомир Толић, дипломирани теолог, студент права и наставник ве-
ројатно софром благују, злобно исписивали натпис: „издајници — плаћеници“. Па ипак ни на ову, као ни на остале многобројне пакости никад нису одговорили са мржњом, или злобом. То им није дозвољавало њихово хришћанско поимање живота и односа према себи и ближњима. Њихова веза са Христом није била ограничена и уоквирена њиховом професијом нити ма каквом кругом формалистичком, као што се није задовољавала само хладном догматиком и богатим вербализмом. Христа су они схватали много више и много дубље јер су лик Његов носили у себи, јер су сами живели у Христу. Свака њихова реч и сваки њихов гест, као и цео живот њихов доказују ово очигледно.

Такво схватље хришћана сва омогућило им је и да буду јунаци у овом нејуначком времену. И на том пољу били су беспрекорни. Нису познавали страх од смрти, јер су живели само у страху Божијем.

(Наставак на 6-ој страни)

У дејству против Титових банди

(Фото: Арх. В. от. С.Д.К.)

МЕЂУ НАШИМ ЗАРОБЉЕНИЦИМА

Једног октобарског дана до-
био сам од брата, који је у за-
робљеништву, писмо у коме ми
јавља да га могу посетити — по-
што је најзад добио дозволу за
то. Следеће суботе, после подне,
напустио сам Берлин. После не-
точасовне вожње био сам у ва-
рошици Драйбург. Чим сам си-
шао са воза прimitетno сам свога
брата. Попуђимо се неколико
пута. Покрај њега био је један
његов друг, „Дојчин Поповић“,
претстави ми се он.

— Вала, нисам се надао да ћеш
га препознати, изусти Дојчин.

— Бог с тобом, узвикну мој
брат. Како не бих препознао сво-
га брата. Препознао бих га и
после 20 година.

Једним сељачким колима по-
носио ка малом селу Штефену.
Где су били наши заробљеници.
Успут су ми обойица, прекидав-
ши један другога, причали своје
доживљаје. Са болом су се сећа-
ли изгубљенога рата и срамне
капитулације. Скопље, Софија,
Влашка, Аустрија, најзад север-
на Немачка, где су се најзад за-
уставили. Колико само мука и
изтјава.

После получасовне вожње сти-
госмо до првих кућа у Штефену.
Зауставили смо се пред једном
ониском кућицом.

— Овде је једна група наших.
Ми смо мало подаље. Хајдемо
да се видимо са њима. Они те
очекују као и ја.

Једна се врата отворише. На-
њима се појави једна силуета са
нетролском лампом. Чу се је-
дан глас:

— Већ сте ту!..

— Добро дошао, Србине. Да
знаш само како смо те нестрпљи-
во очекивали. — рече овај са
лампом, поздрављајући ме. Глас
му је дрхтао, дубоке кестенјасте
очи биле су замагљене. Пројемо
кроз мрежу прегсобље. У сусед-
ној соби, кроз облаке дима се-
дело је шест седам особа. Када
јесмо нашли сви су скочили. У
углу се сруши једна столица. Чу
се пљесак карата о стога. Као ста-
рога знанца сви ми поздравише.
Биле су то све стасите прилике,
високе и преплануле. Неколико
њих су имали дуге бркове, али
ни један није имао браду. На

Сви су ћутали. Бол и туга о-

себи су имали различите унифор-
ме. Ретко је који имао српску.
„Испечали смо“, изусти један као
да се извињавао. После петна-
ест минута возили смо се ка ку-
ћи где је становао мој брат. У-
босмо у собу. Поздравих се са
свима. Један каплар, из околине
Шапца, примети да се ја о-
сврћем да бих негде одложио
моју ташну, прискочи, узе ми
ташну из руке и стави је на
кревет, тако пажљиво, као да је
од порцулана. Други ми прихва-
ти мантил, трећи шал. Затим ме
посадиште за већ постављен стул.
На столу се нађоше пржене јаја
са шунком, млеко, паштете, пр-
шута, бутер, сир, јабуке. Било
је спремљено бар за осмодрицу,
а само сам ја требао вечерати.
Све ово су добили од Црвеног
крста или пак од своје куће.

— Видиш, нама је добро, рече
један мој земљак. Свега имамо,
как нам ни црна кафа не недостаје.
Посао нам није тешак. Го-
тово сви смо ми још раније ора-
ли и копали. „Шеф“, тако они
зову свога газду, је један добри
чилича. Пази на је. Био је он у
заробљеништву, па зна шта то
значи, а четири сина су му сада
у рату. Добро нам је, само...

Ту застаде и загрну се. Гру-
ди су му се дубоко надимале.
Очи запламеше, други црни бр-
кови се затресоше. Није могао
даље. Знао сам ја шта значи то
„само“. Колико жеља и молитви
садржи то „само“. Колико вере
и наде, колико љубави, бојазни
и туге за својом женом, за сво-
јом старом мајком, за кућним
прагом. Колико ли је пута изго-
ворио ову речицу сањајући бу-
дан; колико ју је пута у ностал-
гичном заносу упућивао сунцу и
звездама, као поздрав далекој
ве сажете су у ова четири слова.
Отаџбине. Читаве приче, молит-
ве, реч већ годинама птице
извркућу; у том ритму шуме му
певају; и његово срце као да от-
куцава ту моћну и магичну реч
„само... само...“ „Само да ста-
нем ногом на тло Србије, само
да уснама својим пољубим руку
мајке своје, само да још једном
својом руком прошарам ватру на
своме отњишту“...

Сви су ћутали. Бол и туга о-

пратили су се у њиховим очима,
и у свакој црти лица. Србија —
то им је једини мисао; Србија —
то им је највећа и последња
нада.

— За који месец па ће се на-
вршити и трећа година, откако
смо напустили дом, и Господ зна
колико ћемо још остати овде. —
рече један из Варварина, коме
јена била болесна.

Замолише ме да покажем свој
албум са сликама. Сви се скупи-
ше око мене. Полако сам превра-
тавао листове албума. Поединци
су запитивали за поједине сли-
ке. Налазили су и своје познан-
ике. Предел нама је стадала сли-
ка Краљева тек извучена из
једне коверте. Краљ је био у
униформи п.поручника, како се-
ди за столом. Ова слика је умно-
жења у Верлину: само 20 комада.
„Наш Краљ!..“ понови неко
као ехо.

Чинило ми се као да ми какве
лопте иду низ гркљан. Ни речи
нисам могао проговорити. Кроз
сузе видео сам сузе ових гор-
штака. Овакво дубоко и чисто
узбућење човек може да осети
једину међу здравим духовно и
поштевним срцима. Ови воле сво-
га Краља, иако су заробљеници
и Он и они. И као што су некада
били спремни своје животе жрт-
вовати, они ће то и сада учинити,
јер то је њихов Краљ.

Замолили су ме да им покло-
ним ову слику. Иако ми је била
драга успомена од једног друга,
нисам им могао одбити. Каплар из
окolini Шапца скида један
мали рам са једном литографијом
и стави у њега слику Краљеву.
Затим је окачи више слике
генерала Недића.

— Знаш, неки причају да је
Недић издајник али ми не веруј-
емо. Како може један Недић
бити издајник. И то му приписуј-
у они, који су за време, дата-
хтели његовим именом да по-
дигну морал у војсци, убаци је-
дан тргован из Чачка. Недић је
чист као злато. Ми верујемо да
је он спаси Србију. И када бих
се вратио у Србију ја бих одмах
ступио у његову војску.

Затим ми показа слику мртво-
га Драгутина Булића; он је ле-
жао изрешетан месима и избо-
ден ножем на улици. Они нису
веровали да један Србин може
учинити овакав злочин.

— Шта је био Булић? — упита
један.

— Добровољац, одговори.

— Ми смо чули да су добро-
вољци сви петоколонаци.

— Верујем да сте чули, али то
није истина. Треба само неколико
минута разговарати са једним
од њих, и видели би каква је то лаж.
Безброне су они жртве
до сада дали да би спасли
Србију. Краљ и Отаџбина су њихови
идеали. Они су Недићева
десна рука.

Поново је била одавно превала-
лила, када се одлучимо да по-
ђемо у постеље. Ја сам имао да
преноћим код једног сељака,
али нисам хтео да их напушtam.
Када сам се почeo слачити, по-
ново се устрчаша око мене. Сва-
ки се је трудио да ми учини бар
и најнезнатнију услугу. Био сам
дубоко потресен овом њиховом
пажњом.

— Знаш, твој долазак нам је
причинио велику радост. Први
Србин-цивил, кога смо видели,
рече млади каплар, као да је
хтео да оправда ову претерану
пажњу.

— Ох-о-о!.. узвикну ја, по-
што легосмо у кревет. Пере. Томе се баш нисам надао. Око
тих перина било је петљања чи-
тивих месец дана са једним се-
љаком. Најзад наш војник — чу-
вар отиде код тога сељака и
рече му да је Немачка команда
наредила да сви српски зароб-
љеници морају имати перине.
Тако ове перине дођоше у њихову собу. Насмејах се овој
„подвали“.

Недељу пре подне провео сам
у лутању по селу и у разговору

са мојим ногим познаницима.

Они су мени причали о своме
животу, а ја њима о приликама у
Србији. После ручка у истим ко-
лима и истим путем напустисмо
Штефен. На два километра од

села чујмо један узвик. Окрену-
ли смо се. Један наш поднаред-
ник приближавао се је нашим
колима.

— Так сам сада дошао из Глав-
нога лагера, па ми рекоше да си
ти стигао. — обрати се он ме-
ни, као неком добром знанцу.
Жао ми је што нисам могао ду-
же да говорим с тобом.

— Ти ћеш скоро за Србију,
дече он после разговора од де-
сетак минута. Раствали смо се.

M. Ђ. Пропадовић
добровољац

За време одмо-
ра, писмо од
милых и драгих
чита се заједнич-
ки, по ко зна
који пут...

(Фото: Арх.
В. от. С.Д.К.)

*

ДВА ВЕРНА ДРУГА

(Наставак са 5-те стране)

Живели су као јунаци и
добршили овогемаљски живот
као јунаци. Не од кур-
шума, напречац. Бог их је
удостојио да ниједан делић
снаге њихове не остане не-
искоришћен, прекинут изне-
надре. Живи су били као
свеје које светле у тмини,
угасиле су се тек онда када
су изгореле до краја, када
је и последњи део физичке
снаге њихове дотрајао. Та
светлост и тај пламен — то
је било свесно сагоревање
самога себе, потпуно и пре-
дано полагање себе на жрт-
ву, до самозaborava.

Зато, случајни пролазни-
че, кад те пут наведе поред
добровољачке парцеле на
Београдском Новом гробљу,
застани код ове две свеже
хумке и замисли се над ова-
два имена. Па ако имаш у
себи храбрости моралне

„колико зрно горушићино“,
запитај себе шта си и коли-
ко си у свом животу отки-
нуо од свога личног, себич-
ног ради општег, заједнич-
ког, српског.

Пролеће нам долази. Као
са неком стрепњом цела
природа припрема се за нов
живот. Разбија се ледени

покров и нови животни со-
кови припремају се да буј-
ном снагом покрену нове
изданке и огрну целу земљу
цветом и мирисом. Развиго-
рац разгони тамне облаке и
изказује се небесно плавет-
нило.

У кутији београдског гроб-
ља, на добровољачкој пар-
цели, немо стоје, један до
другога, крстови на хумка-
ма које под собом чувају
земље сстатке Љубе Шћепа-
новића и Драгомира Толи-
ћа. Њуте и чекају да се ис-
пуне речи Христове да ће
здраво и једро зрно пшени-
чно које умре уродити
стоструку и хиљадоструку.

Само развигорац зашуми
из гране и зањиха траке
на скромним венцима који
красе ова два крста, поигра-
ва са њима па их преплиће
и као да везује једну са дру-
гом. То два друга саборца,
сапутника и састралника
пружају један другом руке
да у загрљају, верни до
смрти и изнад смрти, увер-
ени да њихов животни
пример неће остати без
следбеника, чекају пролеће
српскога рода.

Инж. Драгутин Јакшић

Појде нам капетан Радојко...

Ледна страва у срцу се гнезди
Над градом се облаци надносе
Нови дани нове боле носе —
Млади јунак преко поља језди.

Док се гавран на дрвету гнезди,
Смрт и тугу слути својим граком,
А кроз варош покривену мраком
Млади јунак на свом коњу језди...

Данас звона звоне неуморно,
Звуком шире вест о смрти новој,
Говоре о смрти Радојкова...
Сјашио је са коња уморно.

*

Бујне косе расплети девојко,
Мајко, пали воштанице свеће!
Млади јунак вратити се неће:
Погибе нам капетан Радојко.

Но ниједна суза нек' не кане,
Јуначки се јунак оплакује.
Не с јајком да га неко чује,
Нека бол у срцу нам остане.

А кад једном сунце се појави
И разагна над њама облаке

Мајстор српске прозе

50-ти
годишњица
Иве Андрића

ИВО
АНДРИЋ

Архив
„Српски
народ“

Круг белом кредом и у њему
знати знак питања — то је прва,
помоћна одредба у оцењивању
даровитог приповедача Иве Ан-
дрића, чије је место у првим
прозним редовима српске књи-
жевности.

A Иво Андрић није много писао.
Прегршт песама у прози, две
три прегршти приповедака, једна
дужка новела, и то је све.

И као оно кад деца с пролећа,
ручицама обухвате бусене првих
јагорчевина, кличући „То је моје
царство!“, тако се и књижевно
дело овога знацира наређа браз-
ехата, брзо обухвати, с том раз-
ликом што дах Андрићевих јаг-
орчевина не ишчезава ни с про-
лећним водама, ни с травним ле-
динама.

Приче су то и она остају.
Језик је то и он остаје.

Књижевник Иво Андрић можда
и ћешто више преценjen, али
приповедач Иво Андрић није и
никада неће бити потценjen. У
пуну стваралачкој снази, коначни
ним валима ноши је у данима
суда о његовом делу тек ће се а
заришта.

Али, та сребрна урођеност и

Јер, пред утробном прозом
Боре Станковића, пред душевним
жуборима Момчила Настасијеви-
ћа — да поменемо само два Ан-
дрићева савременика — пред
тим широким шестарењима дво-
главе српске речи, и други, па и
један — Иво Андрић, имао би
се чemu поучити, али све је то
сада споредно, јер уметнички пу-
теви су неисцрпни.

Андрићев својствен пут изгле-
да као стаза теорије реда по-
ред, да је у његовим мајстор-
ским саставима све дано, све сат-
кано, не дахом који је у стању
да се зажари, већ духом, који се
као оно иње на црној таблици
знапачки расцртава у прекрасно
леденој храгоцености.

Иво Андрић је почeo одавно
да пише.

Какав је био у почетку, такав је и
је оставо и у средини, такав је и
данас кад зрело прекорачава сво-
ју 50-ту годину, да се за њега
рекат може рећи: сребрним ва-
лами орошен у младост, сребр-
ним валима ноши је у данима

и јачи.

Човек се бранио од

и јачи.

Али, та сребрна урођеност и

дају љубавници у прве дане, или
две зверке које се сударе у шум-
ском мраку и виде једна другој
само зенице. Коначно, и најду-
жем љубавном погледу дође
крај. Отргнуви се од њених очију. Михајло јој сагледа руке
снажне и лепе, са најнежнијом
којом. Учешници леже они
којима Усуд није отсеком дао си-
лину српског језика, генији чо-
вечанства коме су одавно одали
признања.

Све су то маље које не рђају

Андрићево уметничко дело. Оно

је штасто, оно је пупчасто да

се стреле лакшега кова лако ло-

ме о Грациана српске прозе.

Јер, као утва среброркрила А-

ндрићево дело ноносито плови

бистром језерском површином,

на чијем дну наузднак леже они

којима Усуд није отсеком дао си-

лину српског језика, генији чо-

вечанства коме су одавно одали

признања.

Са страшним напором нађе о-

смејак којим ће заварати про-

тивника, и успе да се свлада то-

лико да не истричи и не заљупи

врата за собом, него да се опро-

сти и изађе обичним кораком,

иако му је самити страх вејао

у њима затворила; и авлију је

некако прешао, и део улице до

раскрснице која је у ово доба

дайна пуста. Ту је жуборила че-

сма код које је ишле биле живе лу-

ше. Као да ради нешто што је

разумљиво и унапред утврђено,

Михајло приће каменитом кори-

ту, седе на крај, положи обе ру-

ке под млас воде који га је све

више отрежњавао и примиривао,

приводио га стварности која је,

и јаве, чинило му се да непре-

стано слуша Аникин глас:

— Мислиш?

Та реч се понављала у њему
као устостручен јека, иако је
она изговорила само једном.

За све то време они су се гледа-
ли нетремице, као што се гледа-

ДЕБИТИРАЊЕ У КЊИЖЕВНОЈ РАДЊИ ДВОЈИЦЕ СРПСКИХ ДРЖАВНИКА

У првој половини прошлог ве-
ка, када је романтизам био на „Спомени неких старих путни-
врхунцу, ретко који српски ин-
дија кроз Србију“; а у свез. VII
телекутулац није још у школским
клупама, окупаша своје способно-
сти и на поезији. Певало се та-
да много, болећиво, са сузама с
љубави, месечини, родољубљу-
ити.

Андрић је писац јер пише от-
секом.

Отсеком, чија афористичка си-
лина струји од српског народног
песништва, од Вука, од Његоша,
од Љубише; отсеком, која је срп-
ски језик счинила најбољом на-
правом за изражавање душевних
покрета свих јужних Словена.

По српском језику Иво Андрић
је српски писац.

Андрић своје дело није завр-
шио.

Оно што је дао мало је за пи-
саца и новака обилатно награђе-
ног у животу; мало, али је до-
бро.

Јер, може се о Андрићу рећи
и како је половином у старој,
половином у новој прози, врста
Јануса у окршајима који су во-
ђени за превласт овог или оног
уметничког смера; како је више
у квргама мере, но у свесрдно-
стима животне разбукталости; ка-
ко је присан за читање, али хла-
дан за потпицање; како је више
есајист и новелист.

Све су то маље које не рђају
Андрићево уметничко дело. Оно

је штасто, оно је пупчасто да

се стреле лакшега кова лако ло-

ме о Грациана српске прозе.

Јер, као утва среброркрила А-

ндрићево дело ноносито плови

бистром језерском површином,

на чијем дну наузднак леже они

којима Усуд није отсеком дао си-

лину српског језика, генији чо-

вечанства коме су одавно одали

признања.

Ах ви красне, ви дивотине горе!

Сама дражест овог света

Кроз лугове цвета!

Ви сте краси, ох мајове зоре!

Анђелски се по вам' хори оре...

Те цвркуне птичице по вами

Самог неба то су дари

С коима су наши стари

И богати и ратари друговали.

Усхићен сам поклиџаво' вако

Кроз дубраве путујући лесне

Гленејо струје радости небесне.

Славећи творца магновење свако...

Свето место! о призоре тавнији

Прими поздрав од љубави праве,

С развалам' се твојим Срби

здраве

Сећају се успомена давни.

А сад мајци, ах! Србија јао,

Храм јој свети у развалим лежи

И за старом словом својом тежи.

Али уста! Бог је тако дао:

Кано Феникс из пепела свога

Васкрсну ћеш ти из гроба твога.

Јован Ристић после „Невен-
Слоге“ више писао етихо-

ко. Као студент филозофије у

Хајделбергу издао је 1850 годи-

не на немачком језику „Кратку

карактеристику умног и морал-

ног стања Србије“. а 1852. у Бер-

лину, такође на немачком језику

„Нова књижевност Срба“. Ова

последња књижница написала је

„на добар одзив од стране рецен-

зента немачких и преведена је

на француски и пољски језик.“

О даљем свом бављењу књи-
жевношћу, али не писањем пе-
сама. Ристић наводи у својој авт-
обиографији (до априла 1863): „У

Гласнику Печника српске слове-
ности“, св. VIII од године 1855.

штампана су два састава мла-

дина: „Србски у царској библиотеци у

Паризу наводећи се рукописи и
ка, када је романтизам био на „Спомени неких старих путни-
врхунцу, ретко који српски ин-
дија кроз Србију“; а у свез. VII
телекутулац није још у школским
клупама, окупаша своје способно-
сти и на поезији. Певало се та-
да много, болећиво, са сузама с
љубави, месечини, родољубљу-
ити.

Г-ца М. Коцић и г-ца Н. Касапиновић

На експерименталној сцени Српског народног позоришта

У великом закашњењу Експериментални студио београдског Народног позоришта, давао је прешле недеље Романтичне душе од Едмона Ростана, које се дају ни у француским провинцијским позориштима. Буч на слава Ростана са Сираоном од Бержера и Шантеклером била је кратког века и брзо је сведена на праву меру једнога песничкога пастиша. Блистава версификаторска моћ није дуго могла да прикрива отсуство праве дубоке песничке инспирације.

Сираон од Бержера пре неких тридесет година доживео је код нас велики успех, захваљујући донекле врло успелом преводу г. М. Димовића, чија уосталом књижевна репутација заснива се готово искључиво на овом преводу. Он је име француског песника учинио популарним код нас, као представника галске духовитости и француске сентименталности.

Са приказивањем Романтичних душа ранија популарност Едмона Ростана није ништа добила, јер у овом делу још се више истичу карактеристике његовог песничког стварања, намештеност и извесна сладуљава поетичност. Зато вађење из архиве Ростанових Романтичних душа не може се оправдати у потпуној мери, сем ако се није схватио као погодан комад за школска вежбала младих глумача, који им даје прилике да савладају извесну врсту улога.

Уосталом са тим се везује и намена експерименталног позоришта, које смо ми другојаче схватили. Оснивањем Експерименталног позоришта ми смо мислили да ће управа у њему приказивати комаде за елиту, један ужи круг позоришних људи, који могу уживати и разумети извесна дела смелије садржине или обраде, која још нису приступачна широкој позоришној публици.

Исто тако мислили смо да ће у експерименталном позоришту правити се експерименти у режисском погледу, где ће режисери са смелом оригиналношћу решавати разне сценске проблеме, у које није могуће уводити широку публику. Најкраће речено то је било по нашој замисли циљеви експерименталног позоришта,

док је управа схватила као припремну школу за формирање нових глумачких снага.

Ми немамо цијешта ни против таквог схватња, ма да сматрамо да је исто тако потребан један прави експериментални студио за напредовање наше позоришне уметности и за стварање домаћег репертоара, јер по нашој замисли ту би се играли и комади нових српских драмских писаца, чија дела још не могу да буду приказивана као комади вредности. Таква пракса би много допринала нашој драмској продукцији, јер би нови драмски писци имали прилике да се упознају са недостатцима свога рада, јер једном драмском писцу ништа не може надокнадити светлост рампе.

Радња у комаду натежнута је и у њој има више реторике љубави, него правога позоришта и поезије, ма да је Едмон Ростан био мајstor сцене и мајstor у прављењу стихова. То треба да буде једна духовита персифлажа велике љубави двоје младих појпут познатих и славних љубави Ромеа и Јулије, Пирама и Тизбе. Два стара пријатеља Бергамен и Паскино да би спојили у брачну везу своју лепу, ћерку Силвету и сина Персионеа измисле заваду између себе, која би требало да буде препрека која изазива и јача љубав код двоје младих.

Комад је углавном даван да бисмо се упознали и оценили глумачке способности двеју ученича Глумачке школе госпођице Мирјане Коцић и госпођице Наде Касапић, јер за остале учеснике у комаду то није било потребно. Младе дебитанткиње, госпођица Коцић као Силвета и госпођица Касапић, као Персионе показале су се као несумњиво добре и пријежне ученице, које на завршном испиту заслужују најбољу оцену. У њиховом тумачењу улога огледа се сигурна, рука старога режисера Ракитина који је подигао неколико нових српских глумачких генерација и које ће можда више значити као добар педагог.

Госпођица Коцић и госпођица Касапић несумњиво имају дара за глуму, претстављају добар материјал, имају већ сада слободан наступ, ма да у својој игри покazuju сасвим природно извесne

ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАКОНОДАВНЕ ВЛАСТИ СХВАТАЊЕ СРПСКИХ КОНСЕРВАТИВАЦА

IV.

На основи ових констатација има да се организује и Законодавна Власт. Она мора бити израз, како тела, материје, т.ј. народне масе тако и духа, ума човечјега. На масу народну дејствују физички закони (f^1) преко којих држава не може, без штете по друштвеној интересе, прећи јер би то значило не вољити разноту о материјалним и екомским потребама заједнице у колико она стоји у вези са тим законима. Према народној маси стоје интелектуалности (f^2) као израз духовне стране Народа које, као такве, утичу на друштвено односне субдијајући овде дејство елементарних закони. Управо, ту имамо нешто слично уметности. Народна маса, са ма за се, не би могла, у развоју Човечанства, дати, без удела интелектуалиста, повољних т.ј. културних резултата, исто онако као што, код уметности у правом смислу речи, један блок мермера, нпр., нема ни из далека ону вредност коју добија када га вајар дајући му форму т.ј. стварајући од њега уметничко дело (статуу) одухови. Овде се, заиста, може рећи оно што је једна римска правна школа (Школа Прокулеанаца) говорила о форми: *Forma dat esse rei* (ствар вреди не по својој материји него по својој форми: појводом питања о стицању својине путем *specificatio*). Законодавац је, дакле, једна врста уметника: он, уређењем које даје народној маси, ову заодева у један спољашњи облик благодајећи коме — јер тај облик значи одуховљавање масе — њу, масу, уздиже изнад једне сирове материје и тиме је усавршава. Овде законодавац иде примером Христовим Који је био највиши, божански, уметник, јер је облик људскога друштва и Човечанства Који им је одредио и прорекао, а то је њихово уређење на бази општега мира и братства, и међу појединцима и међу народима, заиста једно божанско уметничко дело.

С друге стране,нак, не могу се ни интелектуалитети одвојити од народне масе ни њоме се

Написао: Н. Перић
проф. универзитета у панзији

не интересовати, ако се желе да вршећи тиме своју мисију умне аристократије — утичу на друштвено еволуцију. Јер, да би они, интелектуалитети, били овде, т.ј. као законодавац, у уз洛ј уметника, они морају узети народну масу као предмет свога дејствовања, као год што не може бити ни уметности без материје: на чему би уметник применио своју уметност, ако би му недостајале материјалне ствари? (Реч је, разуме се, о уметности којој су потребне такве ствари. А која, у осталом, уметност може да се манифестише без долира и везе са материјалном и природом?)

Из овога излази да законодавно тело треба да се састоји из два одвојена дела: из једне Народне Скупштине у којој би биле представници народне масе и из једног другог тела које би се могло звати Сенат или, можда, и другачије и које би садржало представнике умне аристократије (ми смо већ у прошлом чланку казали ко би се имао сматрати таквом аристократијом: то би били, подсјамо, конструкцијни интелектуалици, конструкцијни јер под војством хришћанске етике). Та два скрупа састављају ћи Законодавну Власт, била би законодавац. На тај начин, она борба, у друштву, између физичких законова и духа људскога ограничила би се на Народну Скупштину и Сенат, борба, наравно, идејна, не елементарна, а таква борба би ту имала значај сарадње између твд категорије социјалних чинилаца (компонената), између Народне Скупштине као израза материјалних одн. економских потреба народних, тих супстратума елементарних законова, и Сената као представника духовне страже људске заједнице.

Та сарадња би омогућавала умној аристократији да народну масу изражену у Народној Скупштини одуховљава, даје јој све напреднију и напреднију форму, облик, тајко да, најзад, иста сарадња одговара горе реченој резултанті ($f^2 + f^1 : n - n$) означава делилачији број зависи од јачине акције човекова разума на друштво) т.ј. социјолошким законима. И у колико духовна аристократија буде више утицала на Народну Скупштину, у тојлико ће се више подизати и духовни ниво саме народне масе и она све више ослобађати дејства физичких законова и тиме, цело друштво све више уздижећи пад, дакле, и сајма његова умна аристократија. Што се, ъако, тиче квалитета највећи је уступак политичким погледима Консервативаца код овога проблема. Само то није било довољно: у једној Народној Скупштини где су квалифицирани посланици били у толикој мањини нису они могли, као представници умне аристократије, имати онај значајни утицај који јој даје конзервативна идеологија. Број т.ј. маса имала је превагу при гласању а да и не говоримо о томе да су и квалифицирани посланици доводили свој власт као и остали посланици од народа т.ј. народне масе као јединога извора власти.

То је систем организације законодавне власти који смо ми извели као систем Консервативаца или с обзиром на његово објашњење, ми налазимо да би то овде имао бити један општи систем апстрактног сам облик државе било у политичком било у социјално-економском погледу. Другим речима, идеја и схватање о постојању, у људском друштву, двају посебних чинилаца, најодре масе и умне аристократије не сме се, ни у коме случају, изгубити из вида нити обично, када се тиче организовања законодавне власти. Ако се не жели да друштвени развитак одјећи страним дакле погрешним и штетним правцем.

У осталом, ми смо се овде затржали само на консервативној идеји деобе народа на масу и интелектуалитету не улазећи у питање саме технике постављања односно избора њихових представника, питање, такође, од најчелнога и практичнога домашаја.

www.unilib.rs

МАЛИ ОГЛАСИ

СВАКА РЕЧ ДИН. 8.—
ДРЖАВНА ТАКСА
ДИН. 5.—

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Драгомир Николић. 131 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Стана Петковић. 131 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 7368 добивену из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Љубиша Матејић. 131 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену од општине Рогојевачке срез Груженски изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Гвозден Недић, земљорадник из Кутлова. 131 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 4436 добивену из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Душана Јовановић. 131 3—3

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ број 458 издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем је за неважењом. Марко Јовановић. 131 3—3

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ број 4009 добивену из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Тихомир Раденковић. 131 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Бранислав Мисић. 131 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 77 добивену из среза Груженског општине Закуцка, изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Владимир Марковић. 131 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 78 добивену из среза Крагујевачког, општине Доња Сабанта, изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Живадин Грујић. 131 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 401 добивену из среза Груженског, општине Драгобране, изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Живомир Марићић. 131 3—3

МОЈА ЖЕНА Живка Петковић напустила ме без икаквог разлога, то је од данас ће признајем за жену и не плаћам никакве њене лугове. Христијане Петковић из Крагујевца. 131 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 218 добивену из среза Груженског општине Закуцка, изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Драгутин Живановић. 131 3—3

Велетровина вина и дакије „ХАЈДУК ВЕЉКОВА КУЛА“

Јездимир С. Шарић

ПРОИЗВОДЊА ЛИКЕРА,
КОЊАКА И РУМА

БЕОГРАД
Кр. Марије 89. Телефон 22-912

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Драгомир Николић. 131 3—3

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ број 5259 добивену из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Живорад Станковић. 131 3—3

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ број 346 добивену из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем је за неважењу. Андрија Миљковић. 131 3—3

СВЕДОЧАЊСТВО четвртог разреда под бр. 231/931 добивено од основне школе у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем је за неважење. Живко Р. Ђорђевић, село Силић. 131 3—3

К Е К С одличног квалитета БИСКВИТ
за одојчад, децу, одрасле и за заробљеничке пакете хигијенско паковање по 1/4 кгр. 1 кгр. и отворен.

ПРОДАЈА НА ВЕЛИКО

ТИМОК

ИНДУСТРИЈА КЕКСА И ДЕСЕРТА
Београд, Милорада Гавриловића бр. 10. Телефон 29-577.

АМЕРИКА — ЕВРОПА!

Желите ли да упознате Америку и прилике у њој; да добијете јасну слику борбе коју данас Америка води у Европи; да дозната разлоге и узорке који су довели до данашњег мешавања Америке на Европском континенту; хоћете ли да видите право лице и наличје додарских магната у овом ратном метежу, — ПОРУЧИТЕ НЕОДЛОЖНО следеће књиге:

1. Америка у борби континената Свен Хедин Дин. 70.—
2. Земља без срца А. Е. Јохан 80.—
3. Западна хемисфера Колин Рос 100.—
4. Америка без стида Ф. Еларт 80.—
5. Тражи се непријатељ Г. Вирзинг 50.—
6. Изда куписа беле куће Ц. Берглинд 40.—
7. Ко управља Америком Е. Рајмерс 40.—
8. Јевреји као лордови Ерик Клан 40.—
9. Револуција светске владавине П. Рибе 80.—
10. Њујоршки полип Хајнд Халтер 80.—

ПРОСВЕТНА ЗАЈЕДНИЦА — БЕОГРАД

Косовска ул. бр. 39/III. Тел. 25-681.

148 1—1

Државна Хипотекарна Банка ГЛАВНИ ФИЛИЈАЛ У НИШУ

изложиће јавној продаји на дан 12 априла 1944. г. са почетним лицитационим ценама следећа имања у НИШУ:

- 1) Плац са зградом Обреновићева бр. 56. Дин. 650.000.—
- 2) Плац за градом Јевремова бр. 6. Дин. 762.000.—

Продаја ће се обавити у згради банчиног филијала у Нишу, од 10—12 час., где се могу добити сва даља обавештења.

ANTIMON A. D. Beograd

ANTIMON (Regulus)

KRUDUM

KATRAN

TELEFON: 27-792, 29-578

Ваучер об ћркши
против БОЛОВА

Историја човека је историја бола. Невзмерве су патње људи изазване болестима, епидемијама и рвама. Данас је међутим човек победио бол! Модерној немачкој науци пошло је за руком да болу успешном станове на пут. Њеца средстава вису предвиђена само за мале свакидашње болове. Ово знају најбоље они, који се у сву наркозе подвргавају тешким операцијама које противују без бола. Лекови који предњаче в утару пут ва подручју сузбијања бола носе

„Ваучер“-ов крст.

ОПЛАС РЕГ. О. БР. ИИИ-АД 14-XII-1943

„РАДЕ НЕИМАР“

Продаје куће — палате — виле — плацеве — фабрике — индустријске плацеве — магацине.

Високи очувани реноме наше фирме већ је познат.
„РАДЕ НЕИМАР“ Кр. Милана 20. Телефон 27-796.

ГЛАВНУ ПРЕМИЈУ ОД ДИН. 1.004.000.-

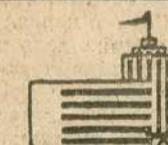
III кл. 8. кола добио је бр.: 39332 продат из Главне овн. колектуре Држ. класне путрије

ДУШАНА А. ДРАШКОВИЋА

БЕОГРАД, КОСОВСКА БР. 30-II. ТЕЛ. БР.: 21-659.

Продаја срећака I кл. 9. кола почиње 10. априла о. г. Ко жели да добије премију нека одмах срећку купи — поручи у овој срећној колектуре.

Колектура тражи продавце срећака и даје побољшане услове, које на тражење шаље бесплатно.

КУПОВИНА ЗГРАДА

Купују се зграде од најмање 10 станова уз опцију. Писмено или усмене понуде прима Штедно грађевинска Задруга „СВОЈ ДОМ“, Мишарска 9. Тел. 23-249.

141 1—3

ОТВОРЕН ЈЕ ЕЛИТНИ РЕСТОРАН

ЈОВАНОВА ПИВНИЦА

ЈОВАНОВА 31.

ТЕЛЕФОН 26-248.

У овом модерно уређеном ресторану свакодневно ће концертити наш познати оркестар „СИМА“ уз суделовање популарних певачица Душанке Иванишевић „Леле“ и Нурике „Бугарке“.

Ресторан је снабдевен нашим најбољим и страним пићем. Столови се могу резервисати на тел. 26-248. У сали је инсталiran микрофон

Власник: МАРКО ПЕЈИЋ